

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

חוקת

(חלק יח — שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2021

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

חוקת

היינו שאמיתית ענין החוקה דתורה, שאינה בגדר השגה (כלל)⁶, הוא בפרה אדומה⁷.

ב. עפ"ז צריך להבין את דברי המדרש⁸, „אמר לו הקב"ה למשה לך אני מגלה טעם פרה“, דמזה מוכח שגם לחוקת הפרה יש טעם – וא"כ קשה: א) מדוע לא ה' ביכולת שלמה, שעליו נאמר⁹, „ויחכם מכל האדם“, להבין טעם פרה אדומה? ב) מדוע לא גילה משה רבינו את הטעם לכל בני ישראל, כמעשהו ב„פלפולא“ דאורייתא¹⁰, שהקב"ה נתנה רק למשה ומכל מקום „נהג בה טובת עין“ ונתנה „לישראל“?

א. איתא במדרשו על הפסוק „זאת חוקת התורה“: „ארבעה דברים יצר הרע משיב עליהן דכתיב בהן חוקה אשת אח וכלאים ושעיר המשתלח ופרה אדומה“², שבכל אלו אנו מוצאים ענינים שלמעלה מהשכל – דברים והיפוכם³.

אבל מזה שאמר שלמה⁴, „על כל אלה עמדתי ופרשה של פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי אמרתי“⁴ אחכמה והיא רחוקה ממני“, היינו שרק פרשת פרה אדומה נמנעה מהשגתו, מוכח שעיקר ענין החוקה, שאינה ע"פ שכל – „חוקה חקקתי גזירה גזרתי“, הוא בפרה אדומה דוקא.

ולפי זה, ש„חוקת“ הפרה נבדלת משאר החוקים, מובן הטעם שבפרה אדומה כתיב „זאת חוקת התורה“, שפירושו כפשוטו הוא: „זאת“ – זו (ולא אחרת) היא ה„חוקה“ שבתורה⁵,

וצריך לומר, שמניעת הגילוי לא

- 1) במדב"ר פרשתנו פ"ט, ה. תנחומא כאן ז.
- 2) וביומא סז, ב: את חוקותי תשמרו דברים שהשטן משיב עליהן ואלו הן אכילת חזיר ולבישת שעטנו וחליצת יבמה וטהרת מצורע ושעיר המשתלח כו'. וראה הישנויים בפרש"י תולדות כו, ה. בשלח טו, כו. אחרי יח, ד.
- 3) וראה במדב"ר שם (רפ"ט. תנחומא ג) ג"כ ד' דוגמאות בעניני טומאה שנמצאו בהם דבר והיפוכו וא' מהם „העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף מטמאין בגדים היא גופא מטהרת בגדים אמר הקב"ה חוקה חקקתי כו“.
- 4) במדב"ר שם, ג (כסופו). תנחומא ו.

6) ולא מצד הדבר והיפוכו ש„מטהרת את המטמאים ומטמאה את הטהורים“* שהרי בזה: א) שוה הוא לשאר החוקים שבמדרש שם, ב) ה„יצה"ר משיב“.

אלא מצד עצם ענין טהרתו כמובן מהמדרש דלקמן הערה 13 וכדלקמן בפנים ס"ז. וראה לקו"ש שם ע"ד הפשט. אבל ראה אוה"ח כאן ד"ה „אשר צוה“ בסופו.

7) הפירוש ב„זאת חוקת התורה“ דפ' מלות (לא, כא) – ראה לקו"ש שם ע' 183 ואילך. ועפ"י המבואר לקמן בפנים (ס"ז) החקוה דטהרת פרה אדומה, יובן גם שם.

8) במדב"ר שם, ו. תנחומא ת.
9) מ"א ה, יא. וממשיך שם: „מאיתן האזרחי והימן גו“י. ובפרש"י שם (מפסיקתא): הימן זה משה.

10) נדרים לח, א.

* וראה לקו"ש שם הערה 17 שע"ד הפשט מובן הוא גם בשכל.

5) ראה בארוכה לקו"ש ח"ח (ע' 125) שכ"ה גם ע"ד הפשט.

הלא הי' ביכולת הקב"ה (באותו הכח) לגלות את הטעם גם לאחרים.

ג. והביאור בזה:

ידוע¹⁶ הפירוש במה שנאמר „זאת חוקת התורה“ (ולא „זאת חוקת הפרה“ וכיו"ב, כמ"ש¹⁷ „זאת חוקת הפסח“), שמצות פרה אדומה היא „התורה“, כללות התורה; וכיון שענין זה נתפרש בתיבת „חוקה“, מובן שמה שפרה אדומה היא כללות התורה הוא מצד ענין החוקה שבה; והכתוב מדגיש שענין החוקה (דפרה אדומה) הוא הנקודה הכללית דכל התורה כולה¹⁸.

והדברים אמורים הן בנוגע למצוות התורה, והן בנוגע לתורה כשלעצמה: כבר נתבאר פעמים רבות¹⁹, ש„מהותן“ של כל המצוות, גם אלו שהן מסוג עדות ומשפטים שיש להן טעם שכלי, הרי היא – הרצון העליון שלמעלה מחכמה ושכל; אלא שרצה הקב"ה שהרצון שבמצוות יתלבש בחכמה ושכל – אבל גם לאחר ההתלבשות בטעם שכלי נשאר הרצון העליון „במהותו ובפשיטותו“²⁰ – למעלה מהשגה.

וי"ל שכן הוא גם בנוגע לתורה²¹: גם הענינים שבתורה שהאדם מבין

היתה מצד העדר רצונו של משה לגלות זאת (או מפני שהקב"ה לא ציווהו על כך)¹¹, אלא לפי שטעם פרה אדומה אינו בגדר השגה ושכל הנברא¹²; וממילא, אילו הי' משה מגלה טעמה לבני ישראל, לא היו יכולים להבינו (ולקבלו), וכמו שאמר הקב"ה למשה בנוגע לטהרת פרה אדומה „חוקה היא וגזירה גזרתי ואין כל ברי' יכולה לעמוד על גזירתי“¹³.

ולכן גם שלמה בחכמתו לא הי' יכול להשיג טעם פרה אדומה – „היא רחוקה ממני“¹². ואפילו משה רבינו, שהי' „שלימות מין האנושי“¹⁴, לא הי' יכול להשיגו בכח עצמו, כיון שאינו בגדר שכל נברא;

אלא שהקב"ה הוא כל יכול, ולפניו אין שום הגבלות, והקב"ה, בכחו ויכלתו, הוא שגילה זאת למשה רבינו – „לך אני מגלה טעם פרה“, אע"פ שנברא מצד עצמו אינו יכול להגיע לידי כך¹⁵.

אבל לפי זה עולה השאלה: כיון ששמה רבינו השיג את טעם פרה אדומה שלא בכח עצמו, אלא שהקב"ה גילה לו זאת בכחו הבלתי מוגבל –

(11) אבל ראה אוה"ח שם.

(12) ראה ד"ה זאת חוקת תרע"ג בסופו. אבל ראה אוה"ח לקהלת ע' רנד. ד"ה יבחר לנו תש"ג פ"א. וראה כלי יקר כאן.

(13) קה"ר פ"ח, א (ה). וראה פסיקתא (ופסיקתא דר"כ) פרה.

(14) פיה"מ להרמב"ם פ' חלק היסוד השביעי.

וראה ר"ה כא, ב.

(15) ועפ"ז מובן התייוך בין ב' פירושי המדרש (אם ידע משה טעם פרה). ומתורצת הערת המפרשים בזה.

(16) לקו"ת ריש פרשתנו.

(17) בא יב, מג. וראה שמור"ר (פי"ט, ב): שניהם

דומים זל"ז בזה נאמר כו'.

(18) ראה אוה"ח כאן.

(19) ראה (בהבא לקמן) בארוכה לקו"ש ח"ד ע' 1056 ואילך ובהנסמן שם. ח"ח ע' 129 ואילך. ח"ג ע' 67.

(20) כי הרצון, גם כשיש עליו טעם, נשאר

במהותו ובפשיטותו (ראה ד"ה ואני תפלתי תרצ"ד. ועייג"כ אגה"ק סי"ט (קכת, א)).

(21) ראה לקו"ש ח"ז ע' 319 ואילך.

למעלה מהשגה: התורה (עם כל מצוותיה) היא – „חוקה“.

יתירה מזו: כולם בבחי' חוקה באופן של מצות פרה אדומה, „את חוקת התורה“, שהיא למעלה לגמרי מגדר חכמה והשגה.

ה. לפי זה מובן, שעכ"פ ענין אחד בתורה הי' צריך להשאר „חוקה“ (ובזה להורות על כל הענינים האחרים, שגם הם כן באמיתתם), למעלה מגדר השגה; ולכן לא גילה הקב"ה את טעמו לבני ישראל²⁷:

אילו היו כל עניני התורה נמשכים ומתלכשים בהשגת הנבראים, אזי (נוסף לזה שהי' חסרון בהרגש שקיום המצוות הוא רק מצד הרצון העליון), הנה אם הי' מתעורר ענין בתורה ומצוות הדורש מסירת נפש, לא הי' האדם יכול לפעול בעצמו הנהגה כזו, שהרי כל עניני התורה הם ע"פ שכל, וכן היא הנהגתו (ע"פ תורה) תמיד, והדבר הי' נוגע בכמה וכמה פרטים בקיום התורה ומצוות, ולא רק כאשר מדובר במסירת נפש בפועל ממש,

שכן, כאשר בר שכל נדרש לעשות דבר שאינו ע"פ שכל, הרי זה עבורו ענין של מסירת נפש,

עד שסוף כל סוף הי' עלול להפוך (כל' הרמב"ן²⁸) „נבל ברשות התורה“ ר"ל, שהרי בהיותו מכיר וחש רק בטעם השכלי שבעניני התורה, ללא מה שלמעלה מהשכל, הי' יכול למצוא

בשכלו, הרי הם באמת למעלה מגדר השגה. שהרי התורה היא חכמתו של הקב"ה, ומובן, ש„כשם²² שאין ביכולת שום שכל נברא להשיג בוראו²³ כך אינו יכול להשיג“ חכמתו; וכמ"ש^{23*} „נעלמה מעיני כל חי“.

ד. ידיעה זו נוגעת לכל אחד מבני ישראל בעבודתו בתורה ומצוות: קיום כל המצוות, גם אלו שיש להן טעם, צריך להיות בדרך קבלת עול, מכיון שזהו ציווי הקב"ה²⁴ – „גזירה גזרתי חוקה חקקתי“²⁵ – וכנוסח כל ברכות המצוות: „וצונו“.

וכן הדבר גם בלימוד התורה, וביתר שאת: כיון שהתורה היא אין סוף, הרי ככל שתגדל הבנת האדם בתורה, עדיין יחסר לו בהשגת התורה – וממילא יצטרך להתייגע עוד, כדי שיוכל להשיג בהבנתו את מה שהי' אצלו עד הנה למעלה מהשגה, וענין החוקה שבתורה יהי' אצלו בענינים נעלים יותר²⁶ – עד שיבוא לאמיתית החוקה דתורה שהיא למעלה מגדר השגה.

וזהו שאמר הכתוב „את חוקת התורה“: אע"פ שבתורה ישנם ענינים וסוגים שירדו ונתלבו בטעם ודעת, כנ"ל, הנה במהותם הרי הם כולם

22) ראה שער היחוד והאמונה פ"ד. שם פ"ח.

23) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"א ה"י. פ"ב ה"ח. ובכ"מ.

23*) איוב כח, כא. וראה תניא קו"א סד"ה דוד זמירות.

24) אולי יש ליישב עפ"י הסתירה במו"נ ח"ג פ"ג לפכ"ה שם.

25) לשון שהובא בכ"מ והוא במדרש תהלים (באבער) ט, ב.

26) ראה לקו"ש ח"ג ע' 1014 ואילך.

27) ראה גם ערבי נחל פרשתנו (לבעהמ"ס לבושי שרד שהובא במאמרי הצי"צ).

28) ר"פ קדושים.

את טעם החוקה דפרה אדומה, הרי לפי הנ"ל, נמצא לכאורה שאצל משה רבינו נחסר ח"ו ענין המסירת נפש בקיום המצוות ובשלימות היגיעה בלימוד התורה? –

ובכלל, כיצד יתכן לומר שע"ז שהקב"ה גילה טעם זה למשה רבינו יחסר אצל משה (ענין כה עיקרי) בעבודת התורה ומצוות.³⁴

ויובן³⁵ בהקדים הא דאיתא במדרש³⁶, שכאשר שמע משה רבינו אודות ענין טומאת מת, שאל לפני הקב"ה, „אם נטמא זה במה תהא טהרתו, לא השיבו, באותה שעה נתכרכמו פניו של משה“; ואפילו לאחר שהקב"ה השיב לו אח"כ שטהרתו היא ע"י „ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת“, שאל לפני הקב"ה, „וכי טהרה היא“.³⁷

וצריך להבין:

ישנן טומאות החמורות מטומאת מת בכמה פרטים עיקריים, כטומאת זב ומצורע³⁸; שלטמא מת לא נאסר אלא להמצא במחנה שכינה, אבל רשאי הוא להיות במחנה לוי³⁹, משא"כ זב נשלח

הסברים וטעמים „ע"פ תורה“ להנהגותיו הלא-טובות.

וכן הוא בנוגע ללימוד והשגת התורה: כדי שיגיע האדם לידי „ומצאת“ בתורה, „מציאה“ שאינה נמדדת ע"פ שכל, והיא למעלה מהשגתו, עליו לקיים „יגעת“²⁹ – „עמלים בתורה“; כל זמן שיסתפק בהעמקתו והבנתו הרגילה בתורה, אין זו „יגיעה“ אמיתית.

דוקא בשעה שיעמול בלימוד התורה מעבר לרגילותו, ואף עד כדי – היפך טבע שכלו, אזי יבוא לידי „ומצאת“, מציאה הבאה „בהיסח הדעת“³⁰, למעלה משכלו³¹ (ע"ד מעלת תלמוד בבלי על תלמוד הירושלמי, כמבואר בכ"מ³²).

וכל זה יתכן רק כאשר קיים בתורה בגלוי ענין שלמעלה לגמרי מגדר השכל, שמזה יודע האדם שבפנימיות כן הדבר בכל עיני התורה, וככל שיבין וישגי, לעולם יהי עוד ועוד למעלה מזה בגדר השגה – וזה מעורר בו תנועה של „יגעת“, הנחת וביטול שכלו, עד שיבוא למדריגת התורה כמו שהיא בעצם למעלה מגדר ההשגה – תכלית היגיעה שלא נדעך³³.

ו. לפ"ז עולה השאלה לאידך גיסא: כיון שלמשה רבינו גילה הקב"ה גם

(34) ועד"ז אי"מ בנוגע לכא"א: שממדרש (במדב"ר יט, ו), „דברים המכוסין מכס בעולם הזה עתידים להיות צופים לעולם הבא כהדין סמיא דצפי“ משמע שלעת"ל יתגלה לכא"א, ואיך יתכן שחסר (ועי"ז) אז ענין עיקרי בישראל?

(35) ראה לקו"ש ח"ג ע' 1015 באו"א קצת.

(36) במדב"ר שם, ד. תנחומא שם ו (בסופו).

קה"ר שם.

(37) קה"ר שם.

(38) פסחים סז, א ואילך. רמב"ם הל' ביאת

מקדש פ"ג ה"ב ואילך.

(39) וגם המת עצמו (פסחים שם. רמב"ם

שם ה"ד).

(29) מגילה ו, ב.

(30) סנהדרין צז, סע"א.

(31) ראה אגה"ק ס"ד.

(32) שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו פנ"ד

ואילך. המשך תרס"ו ד"ה ויתן לך. ד"ה אמר רבא תש"ח פ"א.

(33) ראה בחינות עולם ח"ז פ"ב. עיקרים מ"ב

ספ"ל. של"ה קצא, ב.

האדמה – בזה עלתה למשה השאלה: כיצד תתכן טהרה מטומאה כזאת, ובפרט שהיא נמשכת מזה שנתבטל קשר הגוף לכח האלקות – כח הנשמה?

ובפנימיות העיניים:

ענין הטומאה אינו טיט וכיו"ב גשמי שצריך לרחצו⁴⁴, אלא זהו לכלוך ופגם רוחני בדבקות בני ישראל באלקות (ע"י תורה ומצוות), שמצד דבקות זו בהקב"ה נקראים בני ישראל חיים⁴⁵, ככתוב⁴⁶, „ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים גו'“.

אבל כאשר אדם מישראל נכשל ר"ל בחטא ועוין⁴⁷, הרי עי"ז נחלשת הדבקות וה„חיים“ של הישראל והוא נעשה טמא. ובזה ישנן כמה וכמה בחינות בגודל הטומאה, לפי ערך החלישות בדבקותו, אבל גם במקרה של טומאה וחלישות חמורה ביותר, אם ה' הדבר רק באופן כזה שהאדם נשאר דבוק להקב"ה בתורה ומצוות, מובן שבידו הכח להטהר, לחזק את דבקותו בתורה ומצוות, עד כדי שלימות.

משא"כ כשעובר ר"ל על הרצון העליון באופן שנכרת לגמרי ח"ו מדבקות באלקות, מחיים ברוחניות – אשר מיתה רוחנית זו היא הסיבה למיתה גשמית ר"ל⁴⁸, ומזה מתהווה הענין דטומאת מת –

ולכן „נתכרכמו פניו של משה“: כיצד תוכל להיות טהרתו של טמא מת,

גם מחוץ למחנה לוי, וחמור מזה המצורע שנשלח מחוץ לשלש מחנות, גם ממחנה ישראל; וכן: זב ומצורע „טומאה יוצאה עליהן מגופן“⁴⁰, משא"כ טמא מת שטומאתו באה מנגיעה במת, ועוד – וא"כ מדוע דוקא בטומאת מת התפלא משה רבינו (עד ש„נתכרכמו פניו“) כיצד יטהר, ולא בטומאות אחרות החמורות יותר, ובפרט שדיני טומאות אלו קדמו?

ז. והביאור בזה⁴¹: כל שאר הטומאות בבני ישראל קשורות בגוף חי של אחד מבני ישראל, גוף שיש בו נשמה, ולכן, אפילו כאשר הגוף נטמא, מאחר שיש בתוכו נשמה שהיא „חלק אלקה ממעל ממש“⁴² – והקב"ה הרי הוא כל יכול – אפשר להבין שהכח האלקי של הנשמה יש בו מלכתחילה יכולת לפעול על הטומאה, שסוף כל סוף יטהר הגוף (ע"י טבילה וכו') מטומאתו.

משא"כ בטומאת מת, שבה הטומאה באה מצד הגוף להיותו גוף שאינו חי⁴³, הנפרד מהנשמה, והגוף כשלעצמו הרי אינו אלא עפר מן

(40) בגמרא (שם) א"י זה ב„חומרי דוב מטמא מת“, ובחומרי דמצורע מזב „שכן טעון פריעה ופרימה ואסור בתשמיש“ (שם, ב), וברמב"ם חומרי דזבין „מפני שהן מטמאין המשכב והמושב אפי' מתחת האבן“ (שם ה"ג. וראה תוד"ה מאי חומרא – שם סו, סע"א) וחומרי דמצורע „מפני שהוא מטמא בביאה“ (שם ה"ב). אבל בפרש"י שם (סו, סע"ב) הוא כפפנים.

(41) ראה גם לקו"ש ח"ח ע' 326.

(42) תניא רפ"ב.

(43) וצע"ק מספרי זוטא הובא ביל"ש חוקת

עה"פ הנוגע במת: נוגע במת טמא ואין מת עצמו טמא. וכבר דשו בו רבים. וראה בארוכה בשיחה שלאח"ז (ע' 239 ואילך).

(44) ראה רמב"ם סוף הל' מקואות.

(45) אדר"נ ספ"ד.

(46) ואתחנן (ד, ד) הובא באדר"נ שם.

(47) ראה תניא ספ"ד. אגה"ת פ"ד.ו.

(48) ראה אגה"ת שם. קונט' ומעין מאמר ז.

[וי"ל שזהו אחד מהטעמים (בפנימיות) דמאמר חז"ל, "צדיקים אינן מטמאין"⁵⁵, שהרי מציאות גוף הצדיק היא הנשמה האלקית, מכיון ש"חיי הצדיק אינם חיים בשרים כ"א חיים רוחניים שהם אמונה ויראה ואהבה"⁵⁶, ומזה נעשית כל חיות ומציאות הגוף⁵⁷, וממילא מובן, שאפילו כאשר הנשמה עוזבת את הגוף נשאר פועלה נצחית⁵⁸ בגוף⁵⁹].

שנסתלקה כמו שהאריך באו"ח ריש פרשנו. שו"ע אדה"ז מהדו"ב סי' ד ס"ב. ומזה מובן במכ"ש בטומאה הבאה משרץ או נבילה שלא שאל משה איך אפ"ל טהרתו. (55 ברמב"ן כאן, וטעם טומאת המת בעטיו של נחש כי הנפטרים בנשיקה לא יטמאו מן הדיו והוא שאמרו צדיקים אינן מטמאין" – ראה מדרש משלי פ"ט, ב. תוד"ה מהו ב"מ קיד, ב. זח"א קכה, א. קסח, א (ובנצוצי זהר שם). חינוך שבהערה 59. וראה פני" ובכלי חמדה כאן. שדי חמד (כמסומן במפתח). שו"ת מנח"א ח"ג סי' סד. אלף המגן למטה אפרים סימן תקפ"א סק"א (וש"י). – וראה שו"ת שארית יהודה – לאחי אדה"ז – (הוספות סי"ד סל"ה) שפוסק לאיסור אפילו הוא צד"ג, ומורה ע"ד בנין ציון אדה"ז באופן שיוכלו הכהנים לעמוד בהרחקה וכו'. – ואולי יש לקשר זה ולהסביר ע"פ סברת הספרי זוטא הנ"ל (הערה 43). ואכ"מ.

(56 ביאור לאגה"ק סי' ז"ך. (57 להעיר מחילוק אופן בירור וזיכוך הגוף דמשה ואלי – המשך תרס"ו ע' קנח ואילך. שמח שמח תרנ"ז ע' 102 (סה"מ תרנ"ז ע' רעה) ואילך. ובכ"מ. (58 וראה ב"מ לקו"ש ח"ו ע' 84 ובנסמן שם, שמצד בחירת הקב"ה בהגוף (תניא פמ"ט. תורת שלום ע' 120) נעשה הגוף מצ"ע ענין נצחי. דובר משנה הוא (סנה' ר"פ חלק): כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב (נשמות בגופים). וראה לקמן ע' 409 הערה 71.

(59 ראה בהנ"ל בחינוך (מצוה רס"ג): לפי שגופם טהור ונקי כו'. ולהעיר מרבינו בחיי (ויחי מט, לג) בזה שיעקב אבינו לא מת כי נפשו של

מטומאה הבאה ע"י גוף מת (שהרי הנשמה עצמה גם בשעת החטא היתה באמונה אתו⁶⁰) שנכרת לגמרי מאלקות ומתורה ומצוות?

ח. על זה השיב הקב"ה, "זאת חוקת התורה", שזהו כח התורה:

גם כאשר הגוף ניתק מהנשמה ומתורה ומצוות⁶⁰, כיון שבהיות הנשמה בתוך הגוף (ועל ידו) למדה תורה וקיימה מצוות⁶¹, יש ביכולת הנשמה (בהיותה נצחית⁶²: חלק אלוקה ממעל ממש) בכח התורה (שהיא נצחית) לפעול בגוף⁶²* ורושם נצחי⁶³ דקדושת הנשמה והתורה, הנותר גם לזמן שלאחרי זה כאשר יפרד הגוף מהנשמה – ומהאי טעמא יכולה גם הטומאה הבאה מגוף מת, להטהר⁶⁴.

(49 תניא שם.

(50 ראה לקו"ש שם, שמטעם זה לא אמר הקב"ה למשה הטהרה מטומאת מת ביחד עם טומאתו כבשאר הטומאות, כי מכיון שיש כאן הפסק ודילוג בין הטומאה והטהרה, בא גם הפסק באמירת דיניהם.

(51 להעיר מתניא פל"ד: שזכה להיות אושפיזיכו לגבורה.

(52 ראה סנהדרין ר"פ חלק. ובארוכה בהמובא בתשובות וביאורים (קה"ת, תשל"ד*) סי' ח'.

(52* ועפ"ז י"ל דזה ש"לא ידח ממנו נדח" (הל' ת"ת פ"ד ס"ג. תניא ספ"ל"ט) – הוא (גם) מצד הגוף. וראה לקמן הערה 58.

(53 וראה תשובות וביאורים שם הערה 5, שמפשטות הסוגיא בירושלמי (כלאים פ"ט ה"ג) משמע, דאפילו ירבעם וחבריו גם גופם קם בתחת"מ.

(54 ובנוגע לטומאת מת עכו"ם י"ל, שמלכתחילה לא הי' קשה למשה, כיון שהטומאה בישראל באה דוקא מצד קדושתם (תורה, נשמתם)

(* אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' קמא ואילך. המו"ל.

הזקן⁶⁴, „א”ס ב”ה הוא אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדרי’ החכמה”;

יתירה מזו, בלשון הקבלה⁶⁵, „פנימיות אבא”⁶⁶ הוא פנימיות עתיק ממש”, ואחד הפירושים בזה הוא⁶⁷: המשכות ממדריגה עליונה לשלמטה הימנה הן, בדרך כלל, באופן דמשפיע ומקבל, ומאחר שהדבר בא באופן של ירידה והמשכה, מובן שזוהי הארה בלבד (ועל דרך משל השפעת השכל מרב לתלמיד)⁶⁸; משא”כ האופן שבו ב”פנימיות אבא” נמצא „פנימיות עתיק” – דהיינו עצמות א”ס – אין זה באופן דהמשכה בדרך משפיע ומקבל, אלא שפנימיות אבא היא (בעצמותה) פנימיות עתיק.

אבל זהו ענין של „חוקה” – למעלה משכל וטעם⁶⁹, שהרי לפי שכל (וגדר) הנבראים אין דבר יכול לפעול על זולתו אלא כאשר יש קשר ושייכות ביניהם (ולא כאשר נפסקת השייכות והם נעשים הפכיים⁶⁰). ולכן הדבר הוא רק מצד כח הבורא⁶¹ שלמעלה מכל ההגדרות וההגבלות⁶².

ט. עפ”ז מובן מה שלמשה רבינו גילה הקב”ה טעם פרה (ולא זו בלבד שלא נחסר אצלו ח”ו עי”ז בשלימות הביטול והמסירת־נפש בתורה ומצוות, אלא אדרבה): מדריגת משה היא בחי’ „החכמה”⁶³, שמצד הביטול דחכמה שורה בה א”ס ב”ה, כמאמר רבינו

יעקב ה’ מרחפת על גופו תמיד כו’, עיי”ש. וראה לקו”ש ח”ד ע’ 1260 ואילך. חט”ו ע’ 427 ואילך (ס”ו, ח).

(60) ועפ”ז מובן שאין לזה סתירה ממ”ש החינוך (מצוה שצו) שאין החוקה „מהיותה מטהרת בהגיע אפרה על גוף המטהר כו”.

(60*) משא”כ בהענינים דפעולה נמשכת.

(61) ועד”ז הוא בחוקה של פרה שהיא נעשית בחוק, שמכפר על גקה”ט (אגה”ק סכ”ח) דגם ניצוצות שנפלו בגקה”ט, שנכתרו לגמרי מקדושה ונעשים כמו רע, מהפכים לטוב, הטמא נהפך לטהור, מי יתן טהור מטמא לא אחד – יחידו של עולם – ראה בכ”ז לקו”ת פרשתנו נט, ד ואילך.

(62) ועפ”ז יומתק הדיוק בזה שלעת”ל כאשר „ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ” תשאר גם בחי’ ארץ הלזו שהיתה בה טומאה (ויתרה מזו: מלאה הארץ דעה את ה’) – דמכיון שכל העולם נברא בשביל ישראל ובשביל התורה, הרי עי”ז נמשך בה מהנצחיות דישאל ותורה. וראה לקו”ש ח”ו ע’ 91, שהכוונה בשביל ישראל ובשביל התורה היא ענינה של הבריאה גופא.

(63) ראה לקו”ת מטעי פט, ד. צב, רע”א. ובכ”מ. וראה בארוכה לקו”ש ח”ו (ע’ 244 ואילך) מכמה מקומות דמשה הוא בחי’ יסו”א.

236 וממילא מובן מה שאמר הקב”ה למשה רבינו „לך אני מגלה טעם פרה”, שנתגלה לו פנימיות אבא, פנימיות רצון העליון – ענין החוקה⁶⁹ – מפני שזו היתה מדריגת משה, והקב”ה גילה לו אמיתית מדריגתו⁷⁰.

(64) תניא פל”ה בהגהה.

(65) ראה בהמובא בלקו”ת נצבים מט, ד.

וראה סה”מ הש”ת ע’ 49 בהערה.

(66) בתו”א בשלח סו, ב לגבי משה.

(67) ראה המשך תרס”ו ע’ צה ואילך.

(68) ראה גם ד”ה תקעו תרצ”ד פ”ב (נדפס

בסה”מ ה’תשי”א).

(69) ראה המשך תרס”ו שם (ס”ע צו ואילך).

דבחי’ רצה”ע שלמעלה מהטעם הוא בחי’ פנימיות אבא פנימיות עתיק.

(70) ועפ”ז מובן גם מ”ש לך אני מגלה, דפשוטו דמקודם לזה לא ידע (ובפרט ע”פ קה”ר שם), כי מתחילה לא הגיע לבחי’ פנימיות אבא פנימיות עתיק (ראה ד”ה אלה הדברים תרע”ג (נעתק בלקו”ש שם ע’ 248) שזהו שביקש הראני נא את כבודך). ורק בעת הסתלקותו זכה לשעה”ג

שמציאות הגוף היא ענין הנשמה האלקית שבו, וממילא כל ענין טומאת מת לא יהי' במציאות⁷², וחוקת הטהרה תתגלה אז לכל אחד ואחד⁷³.

יא. עפ"ז מובן שענין „לך אני מגלה טעם פרה" לא הי' סיבה לכך שעיי"ז יחסר ח"ו למשה רבינו בשלימות הביטול והמסירת־נפש:

טעם הפרה שנתגלה למשה אינו טעם שכלי⁷², שנתלבש בשכל, אלא שנתגלה בשכלו הרצון העליון דעצמות א"ס, עד שנעשה למציאות שלו (גם השכלית).

237 וא"כ אדרבה: אצל מי יש מקום לומר שיהי' בו חסרון בענין המסירת־נפש — אצל זה שמציאותו היא דבר נפרד, ועליו למסור נפשו לאלקות (ולהתייגע היפך שכלו לשם הכנת התורה⁷⁴), משא"כ משה רבינו שאלקות היא מציאותו⁷⁵, הרי מהותו היא מסירת נפש⁷⁶.

יב. וי"ל שזוהי גם השייכות⁷⁷ דפ' חוקת ליי"ב וי"ג תמוז, חג הגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר:

בעל השמחה והגאולה הי' חדור

(72) וכמ"ש (ישעי' כה, ח) בלע המות לנצח. ונא' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

(73) ראה לעיל הערה 34.

(74) ראה המשך תרס"ו שם דעי' דדייק במילין דחוכמתא בבחי' יגיעה כו' מגיעים לבחי' העלם העצמי דחכמה דפנימיות אבא.

(75) וראה שרש מצות התפלה ספטי"ו.

(76) ועד"ז ביגיעת התורה דטעמי תורה שיתגלה לעת"ל שלא יהיו בבחי' ענין שכלי כ"א מה שיתגלה בכל ענין בחי' התענוג העצמי הפשוט (המשך תרס"ו שם).

(77) ראה שלי"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב.

יו"ד. זהו גם הביאור בזה שה"חוקה" שנתגלתה למשה היא דוקא בשייכות לטהרה מטומאת מת:

כאשר ההשפעה היא באופן של משפיע ומקבל, הרי, כיון שהיא באה בדרך ירידה והמשכה, ומה שנמשך הוא הארה בלבד, לכן השייכות ביניהם היא רק בעת ההשפעה, ולא לאחר זיהוי שהרי המקבל נשאר מציאות נפרדת מן המשפיע;

אבל כאשר הדבר אינו בדרך ירידה והמשכת הארה, אלא זו המשכת העצמות ממש, כבפנימיות אבא, אין מקום לומר שהפעולה היא רק בעת ההמשכה ואח"כ נשארת מציאות נפרדת ד"מקבל", אלא שבמקום שישנה המשכת העצמות, הרי זה נעשה מהות העצמות, דאלקות.

וממילא מובן כיצד תתכן טהרה מטומאת מת, הגם שבגלוי אין הגוף קשור עם הכח האלקות דהנשמה ותורה ומצוות — שהרי בפנימיות, הגוף עצמו הוא מהות דקדושת (הנשמה) והאלקות.

אלא שבזמן הזה אין זה מאיר בגלוי, לפי שבזמן הזה המשכת העצמות אינה באופן גלוי, וממילא יש מקום לענין דטומאת מת, וטהרתו היא באופן ד"חוקה".

אבל לעתיד לבוא, שאז תהי' המשכת העצמות בגילוי, הגילוי דפנימיות עתיקי⁷¹, אזי יהי' ניכר בגלוי

(לקו"ת להאריז"ל וס' הליקוטים ואתחנן ג, כו), ראה סה"מ ה'ש"ת שם. ובכ"מ.

(71) פ"ח שער הק"ש רפ"ו. לקו"ת שה"ש בסופו (גא, ג), וראה המשך תרס"ו שם.

שבעצם הם למעלה מהטבע אלא שהם מלובשים בלבושי הטבע, דהיינו, שהנס פועל גם על מציאות הטבע, שהטבע גופא מסכים לנס.

ע"ד הנס דפורים, שהיו אלה ניסים המלובשים בדרכי הטבע, עד שהפה שאסר הוא ה' הפה שהתיר⁸².

ועד"ז היתה גאולת בעל השמחה והגאולה, שאותם האנשים⁸³ שציוו לאסרו, הם עצמם הוכרחו להורות על שחרורו⁸⁴.

וי"ל שזהו ע"ד ענין „פנימיות אבא פנימיות עתיק“: כאשר הדבר נמשך בעולם מצד המסירת־נפש בפועל⁸⁵ של בעל השמחה והגאולה (שזו היתה מציאותו). אזי הנס לא ביטל את טבע העולם, אלא זה גופא נעשה מציאות טבע, שמציאות זו מסייעת לקדושה.

(משיחות ש"פ פרה, תשכ"ח.
ש"פ זו"ב, י"ב תמוז, תשכ"ט)

82 תו"א צד, ב. ושם, שזהו כענין אתהפכא חשוכא לנהורא שיהי' לעת"ל (שלמעלה מאתכפיא). וראה לקו"ש ח"ד (ע' 1065 ואילך) שהנסים לצדיקים שבדור האחרון לפני ביאת משיח הוא הקדמה והכנה להנסים דהגאולה. ולכן הגאולה די"ב"ג תמוז ה' ע"ד „אומר לצפון נני“, כהגאולה העתידה.

83 ראה לקו"ש שם. ועד"ז בלקו"ש ח"ח ע' 120 ואילך.

84 והיינו אף שהי' מלובש בטבע ה' נראה בחוש שכל הסיבות היו למעלה מהטבע וע"ד אופן הנס דפורים (תו"א צג, ג. ק, א. ועוד).

85 ראה תו"א (צט, ד ואילך) דפורים ע"י המסנ"פ הגיעו לעצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' שם הוי', ומזה נמשכו הנסים המלובשים בטבע. ובהמשך שמח תשמח שם (ע' 101. סה"מ שם ע' רעז) ועוד, שעי"מ מסנ"פ בפועל מגיעים לעצמות א"ס דפנימיות אבא כו'.

כולו בעבודת המסירת נפש בפועל⁷⁸, ובפרט בעבודה דהרבצת התורה במדינה היא (שבה אירע המאסר), שבה נדרשה מסירת נפש בפועל על כל ענין – למן הענינים הכלליים ועד לפרט הכי קטן – דתורה ומצוות.

ולכן הגאולה מהמאסר היתה באופן כזה, שיחד עם היותה נס גלוי שלמעלה מהטבע, ה' הדבר מלובש בטבע.

והביאור בזה: בהנהגת הקב"ה את העולם ישנם כמה אופנים⁷⁹:

הנהגה טבעית, הנמשכת משם אלקים⁸⁰ (בגימטריא הטבע), המדריגה באלקות המלובשת בעולם ושמצדה יש לעולם תפיסת מקום – בחי' ממלא כל עלמין;

הנהגה נסית, שבה מתבטלת הנהגת הטבע, והיא נמשכת משם הוי' שלמעלה מהטבע, המדריגה באלקות שלמעלה מהעולם – בחי' סובב כל עלמין, ולכן התגלותה היא באופן של ביטול הטבע;

ניסים המלובשים בטבע, הבאים ממדריגה נעלית עוד יותר באלקות, שהיא למעלה הן משם אלקים והן משם הוי'⁸¹, ולכן נמשכים משם ניסים

78 ראה לקמן ע' 302 ואילך ע"ד הג' תקופות דימי נשיאותו (תר"פ־תש"י).

79 ראה אוה"ת אחרי ע' תקסד. ועוד. ובאוה"ת בראשית יח, ב ואילך. ד"ה החודש הזה תרס"ו בתחילתו וסופו (ב' אופנים דלקמן – טבע ונס).

80 ראה טושו"ע חאו"ח ס"ה בפי' שם אלקים.

81 תו"א צט, ד ואילך (ועוד) לענין הנס דפורים, אוה"ת שם (מג"א ב'שלו) ובכ"מ. ובאוה"ת אחרי שם, דנסים המלובשים בטבע הם מבחי' שם שד"י.